

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Кафедра адміністративного права та адміністративного
процесу**

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ
КОНФЕРЕНЦІЇ
27 травня 2016 року**

**Одеса
ОДУВС 2016**

УДК 342.9 : 343.9 : 343.35 (477)
ББК67.401.03 + 67.518.1(4 УК)
З-33

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

«Запобігання корупції в Україні» (2016; Одесса).
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет
конференції 27 травня 2016 року. – Одесса: ОДУВС,
Кафедра адміністративного права та адміністративного
процесу, 2016. – 176 с.

УДК 342.9 : 343.9 : 343.35 (477)
ББК67.401.03 + 67.518.1(4 УК)

© ОДУВС, 2016

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

*Ярмакі Х.П., д.ю.н., професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу ОДУВС*

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. Деякі дослідники взагалі вважають, що корупція стала основною політичною проблемою кінця XX - початку XXI століття. Проте за будь-яких підходів та оцінок однозначно одне – корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн є вкрай необхідною справою. Це стосується й України, високий рівень корумпованості якої визнано її керівництвом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, відповідними міжнародними інституціями.

Корупція загрожує національній безпеці, реально протистоїть конституційному і суспільному ладу, є однією з причин зростання в Україні "тіньової" економіки, проникає у владні інституції, залучаючи у свої ряди все більше і більше політичних і громадських діячів, що дає право робити висновок про наявність в Україні політичної корупції. За даними дослідження індексу сприйняття корупції, що проводяться TransparencyInternational, українці вважають свою державу однією з найбільш корумпованих у світі: у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце із 176 країн, в яких проводились дослідження. За минулий 2015 рік Україна у рейтингу сприйняття корупції, за даними TransparencyInternational, зайняла 130-е місце серед 168 держав. Стільки, скільки й Україна, набрали Іран, Камерун, Непал, Нікарагуа и Парагвай. Тотальна корупція в Україні, у подальшому, може призвести до Забезпечення будь якої діяльності містить багато складових: правове, наукове, організаційне, інформаційне, кадрове, матеріально-технічне, фінансове, психологічне тощо.

Поняття сутності та основних ознак адміністративно-правового забезпечення діяльності широко використовується в дисертаційних роботах з юридичної тематики. Втім, кожен із авторів розглядає це поняття з огляду на власні критерії – предмету аналізованої сфери (захист прав і свобод людини, національна безпека, система судочинства тощо). Загальне визначення адміністративно-правового забезпечення можна викласти як процес формування та застосування органами публічної адміністрації

спеціальних методів регулювання суспільних відносин, а також створення необхідної для цього правової основи, що в комплексі спрямовані на досягнення конкретної суспільно-важливої мети.

Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції це формування та застосування органами публічної адміністрації спеціальних методів регулювання суспільних відносин, створення необхідної для цього правової основи, що в комплексі спрямовано на попередження корупції та притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення осіб, що їх вчинили. Метою такого забезпечення є формування механізму упорядкування суспільних відносин органами протидії корупції (їх система, структура, розподіл повноважень, взаємодія, взаємозв'язки,) та створення належної правової основи (матеріальне, процесуальне законодавство, правозастосовна практика).

Протягом останніх років українська держава приділяла значних зусиль для того щоб правова основа регулювання протидії корупції була приведена у відповідність до вимог чинної ситуації в економіці та норм міжнародного права. Однак, аналіз змісту прийнятих у свій час Законів України «Про засади попередження та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень», «Про внесення змін в деякі законодавчі акти України з приводу відповідальності за корупційні правопорушення» свідчили про не якісну їх підготовку. Багато положень цих законів були неконституційними, юридично необґрунтованими, незрозумілими, суперечливими, не відповідали міжнародним актам у зазначеній сфері протидії правопорушенням, що сприяло їх незастосуванню.

Сутність антикорупційного законодавства повинна полягати в тому, щоб: обмежити чи усунути фактори корупції, які сприяють появі та розвитку цього негативного явища у діяльності органів публічної адміністрації; чітко окреслити коло осіб, які мають нести відповідальність за вчинення корупційних дій; визначити органи, що протидіятимуть корупції та розмежувати їх компетенцію; встановити дієвий механізм контролю за дотриманням антикорупційного законодавства; визначити систему заходів, які слід застосовувати до порушників, а все це потребує відповідного антикорупційного законодавства, формування якого майже завершено.

Верховна Рада України 14 жовтня 2014 року прийняла Закони України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки», «Про запобігання корупції»; «Про Національне антикорупційне бюро України», а 10 грудня 2015 року Закон України «Про державну службу», внесла зміни до Закону України «Про прокуратуру», (створена антикорупційна прокуратура) до КК України, КУпАП ряду інших нормативно-правових актів.

Прийнятою Антикорупційною стратегією на 2014-2017 р. передбачено визначити на законодавчому рівні засади організації та діяльності спеціального уповноваженого органу щодо запобігання корупції відповідального, зокрема, за комплекс заходів із формування та реалізації антикорупційної політики поклавши на нього наступні функції: підготовка щорічного звіту про стан Антикорупційної стратегії; аналіз стану справ з питань корупції; підготовка пропозицій щодо заходів нормативно-правового, організаційного та кадрового характеру; моніторинг та координація виконання антикорупційної програми тощо. Антикорупційною стратегією визначені першочергові правові та організаційні заходи із запобігання та протидії корупції: запобігання корупції (запобігання корупції у представницьких органах шляхом, створення доброчесної публічної служби, у діяльності органів виконавчої влади, сфері державних закупівель, судовій системі та органах кримінальної юстиції тощо); покарання за корупцію; формування негативного ставлення до корупції; оцінка результатів та механізмів реалізації антикорупційної програми [1].

Щодо запобігання корупції Стратегія спрямована на проведення заходів за наступними напрямками: запобігання корупції у представницьких органах; створення доброчесної публічної служби запобігання корупції у діяльності органів виконавчої влади; запобігання корупції у судовій системі та органах кримінальної юстиції.

Закон України «Про запобігання корупції» визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень і має наступну структуру: загальні положення; формування та реалізація антикорупційної політики;

запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушеннями; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; правила етичної поведінки; фінансовий контроль; захист викривачів; інші механізми запобігання і протидії корупції; удосконалення доступу до публічної інформації; запобігання корупції у діяльності юридичних осіб; відповідальність за корупцію або пов'язаними з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків; міжнародне співробітництво та прикінцеві положення[2].

На реалізацію положень зазначеного цим Законом 18 березня 2015р. Постановою КМ України №118 утворене Національне агентство з питань запобігання корупції. Саме на Нацагенство покладається виконання більшості заходів визначених у Державній Програмі реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки [4], а саме попереджувально-профілактична та контрольна-наглядова діяльність у зазначеній.

До повноважень Національного агентства віднесено: проведення аналізу стану запобігання та протидії корупції в Україні, діяльності державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції; розроблення проектів Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, здійснення моніторингу, координації та оцінки ефективності виконання Антикорупційної стратегії; підготовка та подання в установленому законом порядку до Кабінету Міністрів України проекту національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики; формування та реалізація антикорупційної політики, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань; здійснення в порядку, визначеному цим Законом, контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, інші повноваження

визначені Законом. Нацагенство розробляє зміст декларацій про доходи, які повинні надавати представник влади та інші службовці.

Створене Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці. Даний правоохоронний орган утворюється Президентом України відповідно до цього та інших законів України [3].

Національне бюро: здійснює оперативно-розшукові заходи з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, а також роботу по оперативно-розшукових справах, вилучених від інших правоохоронних органів; досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, а також проводить досудове розслідування інших кримінальних правопорушень у випадках, визначених законом; вживає заходів щодо розшуку та арешту коштів та іншого майна, які можуть бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації у кримінальних правопорушеннях, віднесених до підслідності Національного бюро, здійснює діяльність щодо зберігання коштів та іншого майна, на яке накладено арешт; взаємодіє з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами для виконання своїх обов'язків тощо. Створена у складі Генеральної прокуратури України спеціалізована антикорупційна прокуратура здійснює нагляд за дотриманням законів у процесі проведення досудового слідства, що здійснюється Національним бюро та підтримує державне обвинувачення у відповідних провадженнях і представництво інтересів громадян або держави в суді, у випадках передбачених Законом і пов'язаних з корупційним або пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

На теперішній час визначені нормативні основи діяльності створених антикорупційних органів, які укомплектовані посадовими

особами, фінансово та матеріально-технічно забезпечені і можуть досягти успіху у протидії корупції тільки за умов їх успішної взаємодії між собою, іншими правоохоронними органами та громадянським суспільством. Оскільки корупційні правопорушення вчиняються на різних рівнях влади, часто мають міжвідомчий характер та «тонкі» схеми вчинення, а справи про корупційні правопорушення можуть підлягти передачі за підвідомчістю з одного антикорупційного органу до іншого, для налагодження їх належної взаємодії та обміну оперативно-розшуковою інформацією, доречним буде керівникам антикорупційних органів прийняти спільну інструкцію щодо взаємодії з питань протидії корупції.

Література

1. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14 жовтня 2014 р. № 1690 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

2. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року № 1700 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.

3. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 року № 1698 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>.

4. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки» від 29.04.2015 року № 265 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248147826>.

5. Постанова Кабінету міністрів України «Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції» від 18.03.2015 року № 118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/118-2015-%D0%BF>

ЗМІСТ

Катеринчук І.П. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ.....	3
Користін О.Є. СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНІ СУБ'ЄКТИ УСФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	7
Ярмакі Х.П. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	12
Олефір В.І. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ, ЯК ОДНІЄЇ З ФОРМ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	18
Чеховська М.М., Ничитайло М.М. ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	22
Кузніченко С.О., Феделеш М.М. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРИНЦИПІВ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКАЇНИ.....	24
Албул С.В. РЕАЛІЗАЦІЯ РОЗВІДУВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ.....	29
Баранов С.О. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ.....	33
Берендєєва А.І. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ АЗІАТСЬКОЇ МОДЕЛІ КОРУПЦІЇ.....	39
Грищенко О.А. ДЕЯКІ ЗАКОНОДАВЧІ ПРОБЛЕМИ ЩОДО ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ....	42